

Peter Eikrem, skipari á Vesttrál:

Framtíð í svartkjaftinum um vit viðgera hann til matna umborð!

— Eg beri ótta fyri svartkjaftastovninum, um vit framhaldandi fiska burtur av hesum stovni til guano. Vit eiga at útnýttja hann betur og gera matvøru burtur úr honum. Royndirnar við Vesttrál og Andrias í Hvannasundi hava prógvað, at tað ber til at gera eina góða matvøru burtur úr svartkjaftinum. Latid okkum halda fram á hesi leið. M. a. hetta sigur Peter Eikrem, skipari á norska svartkjaftatrolaranum Vesttrál, sum í lotuni er einasti norski verksmiðjutrolarin undir Føroyum.

Peter Eikrem, skipari á Vesttrál var millum teir fyrstu at fiska svartkjaft undir Føroyum. Hann hevur góðar vónir um svartkjaftavinnuna, nú vit av álvara fara at brúka hetta fiskaslag til matna

Peter Eikrem, skipari á norska trolaranum Vesttrál, sum í lotuni er einasti norski verksmiðjutrolari undir Føroyum, er ein av pionerunum í svartkjaftavinnuni.

Hann var ein tann fyrsti at fiska svartkjaft undir Føroyum. Hetta var í 1972 við nótta- og trolbátinum Dulsey úr Vardal.

Gjordi fyrstu royndina

— Hesi fyrstu árinu vóru royndarar. Vit fóru sum teir fyrstu í Noregi at vita, um tað yvirhevdur bar til at fiska svartkjaft, sigur Peter Eikrem.

Tíðin hevur so vist, at royndir hansara vóru ikki til fánýtis. Í dag er hann millum fremstu norsku svartkjaftaskipararnar.

Peter Eikrem hevur fiskað svartkjaft undir Føroyum næstan ell árinu síðan fyrst í 70-unum. Tá norðmenn finga stórri skip við stórri maskinorku visti tað seg so eisini at bara enn betri til. Fiskurin ell hesi árinu fór til guano. Í 1982 vóru ikki færri enn 40 norskir bátar, ið royndu eftir-svartkjafti, men tá var tað, at svartkjafturin á Føroya Banka hvarv. Vanligt var at fiska har um várið. So varð farið í EF-sjógv og síðani hevur verið litið fiskað í føroyskum sjógvi.

Men nú eru so úttil til, at vend fer at koma í aftur fiskiskapin. Vesttrál er einasti norski verksmiðjutrolarin, sum í lotuni roynir eftir svartkjafti. Peter Eikrem hevur fært skipið síðani í fjør — hann fór umborð nakað um somu tíð, sum Andrias í Hvannasundi fór á svartkjaftaveiðu.

Hent pumpa

Henda fyrsta tíðin hevur verið mest sum royndartíð hjá teimum, heldur Peter Eikrem fyri. Teir hava verið noyddir at royndarkoyra maskinurnar á verksmiðjunum og fyri tað eisini veiðutgerðina. M. a. visti tað seg, at pumpuutgerðin, teir høvdu keypt í Noregi, var skeivt konstruerað, og teir hava tí júst nú fingið føroyska pumpuutgerð umborð. Hana hevur Peter Eikrem gott álit á, tí hann hevur fylgt Andrias í Hvannasundi á fiskileiðini, tá hann hevur brúkt hesa somu útgerðina. Og hon hevur virkað til fulnar.

— Henda pumpuutgerðin er alfa og omega, tí við henni eru vit ferir fyri at fáa fiskin heilan umborð og kunnu vit framleiða, meðan fiskað verður.

Síðani hava teir umborð á Vesttrál á sama hátt sum Andrias í Hvannasundi royndarkoyrt tær nýggju VMK-maskinurnar og hava fingið tær at rigga.

— So eg eri nøgdur nú og eri rættiliga bjargskygdur hvat viðvikur at framleiða svartkjaft umborð á skipi, leggur Peter Eikrem afturat.

Tað er greitt, at við meira enn 40 árum á sjónum veit hann, hvat hann tosar um og ber hann eisini orð fyri at vera millum dugnaligastu fiskimenn. Peter Eikrem er 58 ára gamal og ætlar sær nú at fáa nakað burtur úr tí svartkjaftaevntýri, sum so mangan hevur verið tosað um.

Hann dylur ikki fyri, at framtíð er í svartkjaftavinnu undir Føroyum, ís-

landi og í Norskahavinum. Hetta er kanska einasti stóri stovnur, vit hava eftir í Norðuratlantshavi, ið vit kunnu byggja framtíðina á.

— Eg beri ikki ótta fyri stovninum sum nú er, men vit mugu nú beinanvegin leggja um frá at fiska svartkjaft til guano og heldur veiða hann til matna. Hetta er einasti rætti vegur at ganga. Jú fleiri bátar fara at viðgera svartkjaftin til matna, tess betur reikta vit stovnin og tess meira fáa vit burtur úr honum.

Peter Eikrem heldur, at eisini norðmenn eiga at leggja seg eftir at brúka tann fisk, sum er í havinum, til matvøru. Her hugsar hann ikki bert um svartkjaftin, men eisini um lodnuna, sildina og makrelin.

— Vit siggja, hvat vit hava gjørt við sildina, makrelin og nú eisini lodnuna. Vit hava útbýttá hesar stovnar so vánaliga, at teir nú eru niðurfiskaðir. Halda vit fram við at fiska svartkjaftin til guano, eins og vit hava gjørt tað við hinar stovnar, so verður tað ikki seinur dagur, til vit eisini hava niðurfiskað henda stovnin, sigur hann.

Tað er tí eingin loyna, at Peter Eikrem heldur tað vera at gera skilagóða iløgu at byggja fleiri nýggj verksmiðjuskip til svartkjaftin og lutvist eisini hinar pelagisku fiskastovnar.

Norðmenn hava fylgt væl við royndunum hjá bæði Vesttrál og Andrias í Hvannasundi og longu í februar koma tveir umbygdur norskir verksmiðjutrolarar aftur at f-

oyaleiðina at fiska svartkjaft til matna.

Vit spurdu Peter Eikrem, hvussu fiskiskapurin hevur verið!

Hann sigur, at tað hevur verið litið at fáa nú í seinastuni, tí svartkjafturin stendur so spjaddur. Tað er ikki tí at litið er til av honum. Hann fer aso at savna seg aftur einaferð.

Men hvussu stóran part av árinum heldur hann so, at ein kann fiska svartkjaft undir Føroyum!

— Ein kann stórt sæð fiska svartkjaft undir Føroyum alt árið, tó við undantaki av august og september, sum eru vánaligir mánaðir.

— Hvat dæmar tær føroysku svartkjaftatrolararnar Andrias í Hvannasundi og Olaf í Garðastovu?

— Andrias í Hvannasundi er so avgjørt tann besti svartkjaftabáturin sum finst her í Norðuratlantshavi. Hann hevur eina nýggja verksmiðju umborð sum fungerar, sum hon skal, so tað er avgjørt framtíð í hesum skipinum. Tað havi eg ongantíð verið tað minsta í iva um.

Hvat viðvikur Olaf í Garðastovu, so er hann nærur dupult so stórur, so kann hann fáa nokk av fiski, so skuldi hann eisini kunna klárað seg.

Peter Eikrem heldur tað annars vera rætt at skifta tey gomlu skipini út og byggja nýggj skip til svartkjaftavinnuna istaðin.

Hvat heldur hann so um royndirnar hjá Giljanesi og Reynsastindi?

— Til tað havi eg tað at siga, at hesi bæði skipini, hóast tey ikki kláraðu seg,

hava verið royndarskip sum so, og hava tey slóðað fyri teimum sum nú eru komin og koma afturat. Eg ivist ikki í, at royndirnar, sum hesi bæði skipini hava gjørt, hava skapt grundarlag fyri teimum skilagóðu iløgunum, sum nú fara at vera gjørdar í svartkjaftaskip, ið viðgera fiskin umborð.

— Men hvat heldur tú um hina loysnina at byggja skip, sum so avreiða svartkjaftin til virki á landi?

— Eg haldi tað er besta loysnin at viðgera fiskin umborð á verksmiðjutrolarum. Tá fáa vit ta bestu vøruna. Ein verksmiðjutrolari hevur eisini nógv fleiri mans við enn ein bátur, sum fiskar til virki á landi.

Sambart Peter Eikrem so eru vit á einum avgerandi vegamóti júst í hesum tíðum, tá talan er um framtíðina hjá svartkjaftavinnuni. Hann heldur, at vit hetta seinasta hálva árið hava prógvað, at framtíð er í hesi vinnu, serliga nú verksmiðjurnar umborð týkja at fungera sum tær skulu.

Men hvat hevur hann so at siga til teir svartskygdu og ivasomu, sum seta eitt stórt spurnartekin við iløgurnar í svartkjaftavinnuna.

Peter Eikrem: — Í fiskivinnu eins og í øðrum vinnugreinum má ein ongantíð stagnera. Ein má alla tíðina hugsa frameftir. Vit mugu spyrja, hvat liggur fimm ella tiggju ár frammi í tíðin og laga okkum eftir tí. Vit mugu fara betri um stovnararnar og ansa eftir, at vit ikki eisini niðurfiska svartkjaftin — eins og vit hava gjørt við

sildina, makrelin og lodnuna.

Tí hava vit møguleika at forða fyri nú, tí bæði Andrias í Hvannasundi og Vesttrál hava prógvað, at tað ber til at framleiða eina vøru umborð á skipi burtur úr svartkjafti heldur enn at lata tey mongu tonsini fara til guano.

Við einum yvirstórum fiskiflota, sum fiskar til guano, verður svartkjafturin skjótt uppfiskaður. Vesttrál er eisini skeljabátur. Teir royndu eftir skeljum við Jan Mayen í tvey ár. Hetta vóru stórar skeljar, men máttu teir gevast við hesi veiðu, tá stovurnar har varð niðurfiskaðar.

Men er so framtíð í skeljaveiðu í Barentshavinum og er rætt at gera iløgur í stórar skeljatrolarar til henda sjógv?

Peter Eikrem er sjálvur rættiliga ivasamur. Hann visir á, at skeljarnar við Bjarnoyanna eru torførar at viðgera við verandi maskinum og útgerð. Hann ivast eisini í, um tað er rætt at gera stórar iløgur í skeljabátar.

Tilsamans 10 kvinnur eru við Vesttrál. Manningin telur annars 31. Tvær av kvinnunum arbeiða í messuni og hinar átta á verksmiðjunum.

Hverjar royndir hevur hann so av at hava so nógv konufólk við?

Peter Eikrem: — Vit eru tað skipið í norska fiskiflotanum, sum hevur flestar kvinnur umborð. Hetta eri eg sera fegin um, tí tað hevur vist seg, at vit hava fingið eitt nógv betur umhvøvi umborð.

jan